

פרשת רייוויס

הורה אורי

הודעתו של מפקד כלא מעשיהו הועברה לפקודיו בדחיפות: יש לפנות את כל האסירים המצויים בשטח הכלא והמבלים את זמנם בטיול של שבת. להחזיר אותם לתארי הם. להשתדל למנוע ביקורים של בני משפחה.

במחנה מעשיהו, הידוע ככלא החופשי ביותר במדינה, הוכרז מצב חירום. האסירים, שלא גילו שום נכונות למרד, נדמו מן השינוי הפתאומי בהתנהגות הסוהרים. שמועה רדפה שמועה, והמתיחות הגיעה לשיאה כשרץ משטרתי רכוב על אופנוע דהר מן החוק ובישר: הם באים!

"We shall overcome." והם באו. מאה צעירים וצעירות שהתאספו לקריאת ועד הנוער לאחווה יהודית-ערבית הגיעו לשער המחנה כששירה בפהם. אף אחד מהם לא חשב לעבור על החוק, להתנגש בשומרים או להתגרות בהם. כי סיסמת היום הייתה: "אנו לא מפירים את החוק!"

נוער מכל הארץ מפגין לפני בית-הסוהר ברמזה הפגנה עליזה

ייאשתי. עד שהופעת אתה, והחזרת אותי למסלול התקווה.

כלא בתוך הנפש. האם תאמין לי, באמרי שהרגע בו שמעתי את אמך מדברת בחמאס היה וישראל אחד הרגעים היפים בי יותר בחיי? אותו רגע הרגשתי כה עמוק את גדולתו של האדם. הרגשתי זאת בשמעי את אמך עומדת בגאון ותובעת מהקהל לא לפעול למען שיחרורך — אלא להיאבק עמך עד להגשמת תביעותיך.

אותו רגע דימיתי אותך בפני ולחשתי לעצמי: זהו בן שאיפשר לאמו רגע של גבורה!

אני יודע, אורי, שהמלים, ויהיו יפות כאשר יהיו, לא יפתחו את דלת תאך, ולא יכניסו אליו את זריחת השמש. אך למרות זאת מרגיש אני שאינך בכלא — כי בחרת בו. בכלא נמצאים אלה שבגלל פחדם ממנו מוותרים על עקרונותיהם ומשתקים את מצפונם. אלה נושאים את הכלא בתוך גפי שם.

הריכזי מפתתך. איני יכול לכתוב לך הרבה, אורי. אך אני משוכנע כעת שהדיכוי קיים רק כשאנו מכירים בקיומו. בלי הכרתנו בו, אין הוא יכול להתקיים. כן, ידי דו, נוכחתי לראות את הגשמת הדעה הזאת בעת המסע לגליל.

עם עוד מאות אחרים ראיתי איך הסתתרו נציגי חוקהדיכוי שלפניו נעצרת. הם נשארו משותקים, בראותם מאות רבות של אזרחים מכריזים על אי-הכרתם בחוק זה, ומפירים אותו. ראיתי אותו רגע גם ערבים, שקיבלו עידוד מהפגנת המאות, והפרו אף הם את החוק הכלתי-צודק ללא היסוס. אך איש לא בא הפעם לעצורם.

ברגע ההוא כולנו, ערבים כעיבריים, היינו שווים. שווים בחוית אחת נגד אויב אחד. וזה היה שוויון שאתה גרמת לו. כן, יידי, למרות היותך במעצר, וגם בגלל זה, שיחררת באתו יום מאות אנשים מחששותיהם או מהיסוסיהם לצאת למלחמה בדיכוי, ולבטל את הכרתם בחוקי. לכן, אני מודה לך, אורי! מודה לך על שהחזרת לי את אמונתי באדם.

בקרוב השוטרים. מפקד הנפה, עזרא גולדברג, ומפקד כלא רמלה, דויד תורגמן, עקבו מרכבם אחר המתרחש. ליד כלא רמלה פנו למפגינים, ביקשו אותם להימנע מפרובוקציות. התשובה: מילותיו של שיר-מחאה אנגלי, המושר תדיר עליידי חברי ועדת המאה, מיסודו של הפילוסוף הבריטי ברי טראנד ראסל.

כשה לא הספיק, חוברה בו במקום הורה חדשה. המילים שחזרו ונישנו: "אורי דייחיס — דייחיס אורי!"

מעולם לא ניראתה בישראל הפגנה כה עליוזה, למען מטרות כה רציניות, בליווי משטרה כה מגוחכת.

רגע שור גאווה

אסירים בבית-הסוהר מוגבלים בקבלת מכתבים. על כן אי-אפשר היה לדעת אם קיבל אורי דייחיס השבוע את המכתב שכתב לו. ברגע של התרגשות, המשורר הערבי הצעיר ראשד חוסיין.

חוסיין, בן הכפר העני מוסמוס, שכמעט כל אדמותיו הטובות הופקעו, השתתף במסע-ההפגנה לשטח 9. מיד בחזרו רשם את המילים הנרגשות.

וזה נוסח מכתבו של ראשד חוסיין:

לאורי, השלום!
אודה בפניך, שמעטים היו הרגעים שבהם הרגשתי גאה על שאני חי בארץ הזאת. אך עלי להודות כעת שהודות לך, חייתי לאחרון נה ימי-גאווה רבים. כן, אורי, אני כעת גאה על שאני חי אצלך בארץ אתה.

כאשר התחלת את מאבקך, הייתי נתון במצב של ייאוש. מצב בו נאבקתי עם עצמי על אמונתי באדם, ועם האחרים על זכותי לא לשנוא איתם. רק שיאפשרו לי זאת. כי מזה שבוע עשרה שנים חי אני בי ציפיה להופעת המצפון של ארצנו. לא מצפון שמופיע מעל דפי העיתונים ובנאומים בלבד — אלא מצפון שיהלך על רגלים ברחוב הראשי, עם ראש מורם. כשהתמהמה מצפון כזה להופיע, שנים כה רבות — התי-

לחינם. אף אחד לא חשב להטרידם, ולו אף לרגע. להצגת הקומדיה המשטרית נוסף עתה

עליזה ברגל לבית-הסוהר מטרות רציניות

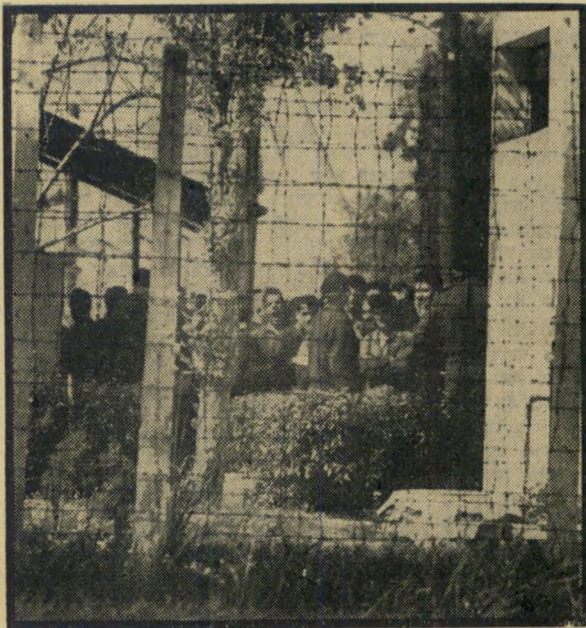
כוח ממונע. גיפ וניידת ליוו את מסע הצעירים שזו לעבר כלא רמלה. שם, סברו הצעירים, נמצא כנראה אורי דייחיס. המסע לבש אופי של הפגנה, העלה את המתח

"באנו הנה במטרה למחות על מאסרו של אורי דייחיס," הסביר עמנואל ברמן, סטודנט תל-אביבי ממארגני המסע. "מכיוון שאין אפשרות לבקר את אורי בכלא, החלטנו לל- הפגין עליידי שירה מבחוק, ואנו מקחים שהוא ישמע אותנו ויתעורר."

בחדר הכלא נראתה לפתע דמות מוכרת, המובלת עליידי שוטר. לרגע היה נימה כי זהו דייחיס. אך לא. היה זה חברו למאבק, אברהם טיבלום, שנידון לתשלום קנס 30 ל"י או עשרה ימי מאסר תמורתם. מכיוון שנידון על הפגנת הזדהות עם מטרות מאבקו של דייחיס, עת נעצר באדמות דיר אל-אסר, סירב טיבלום לשלם את הקנס ובהר במאסר.

כשנתבררה זהותו, פרצה שירה אדירה ליד השער: "אנו נתגבר!" שרו המפי- גינים את הימנון הלוחמים נגד אפליית הכושים בארצות-הברית, שיר דתי במקורו, שהפך זה מכבר לשיר חופש אוניברסלי. טיבלום הוחזר במהירות לכלאו, הספיק עוד לנופף בידו לחבריו. קצין משטרה שיצא מן הכלא פקד על הצעירים להתרחק מן השער, לחצות את הכביש במרחק של 50 מטר. "אל פחדו!" ענה לו מישהו מה נוכחים, "אין שום כוונה לפרוץ פנימה." הקצין שהזעיק פנים הודיע: "הפסדתם, דייחיס בכלל לא נימצא כאן. באתם ל- שווא."

סוד נצחונה של המשטרה הוברר מיד: כשעה לפני ההפגנה הועבר דייחיס לכלא רמלה. שלטונות בתי-הסוהר, שלחובתם נר- שמה במשך שנים שורה אינסופית של בדי- יונות ורשלנות, התעלו על עצמם בשבת. הם היו נכונים לכל, עירניים וזהירים. אך

סוהר (ימין) מגרש את האסירים

שירה מוז חנון בית-הסוהר

משטרה מגוחכת